

Κώστας Φωτάκης

Ο αναπληρωτής υπουργός Έρευνας και Τεχνολογίας περιγράφει τις κυβερνητικές προτεραιότητες, μιλάει για υγιή κουλτούρα απαλλαγμένη από ιδεολογήματα περί κακού δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα και αναζητεί συναίνεση για το νομοσχέδιο που θα φέρει

Μοντέλο Κρήτης και ΙΤΕ στην έρευνα

Φωτό: ΜΑΡΥ ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΟΥ

«Τα πανεπιστημιακά μας συχνά απαξιώνονται με εσώα επιχειρήματα από άγνοια είτε σκοπίμως»

«Στοχεύουμε στη βέλτιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των ερευνητικών υποδομών που διαθέτει η χώρα»

«Πρώτο μας μέλημα είναι η αποκατάσταση της λειτουργικότητας και της βιωσιμότητας των ερευνητικών φορέων, όπως και η πλήρης αξιοποίηση των πόρων που προέρχονται από το νέο ΕΣΠΑ»

Νέο νόμο για την έρευνα και μάστιγα σύντομα υποσχεται ο αναπληρωτής υπουργός Έρευνας και Τεχνολογίας κ. Κώστας Φωτάκης μιλώντας στο «Βήμα» και υπογραμμίζει ότι για τον νόμο αυτόν θα συνεργαστεί με όλα κόμματα, ώστε να είναι «μακρός πνοής». Ο κ. Φωτάκης δηλώνει ότι η έρευνα και η ανάπτυξη μπορούν να αποτελέσουν το «οξυγόνο» για τη χώρα μας, η οποία στραγγαλίζεται επί σειρά ετών από πολιτικές λήψεις. «Χρειάζεται να αναπτυχθεί μια υγιή κουλτούρα και πρέπει να απαλλαγούμε από ιδεολογήματα του τύπου ο "κακός" δημόσιος και ο "καλός" ιδιωτικός τομέας, και το αντίστροφο βέβαια» λέει ο κ. Φωτάκης.

Έχοντας περάσει από το «αίθριο» του επισημομένου Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ) της Κρήτης, το οποίο κατά πολλούς αποτελεί παράδειγμα αποτελεσματικής και επιβεδομένης συνεργασίας μεταξύ ερευνητικού κέντρου και πανεπιστημίου, ο κ. Φωτάκης επιδοκεί να θέσει τη βάση για μια ολοκληρωμένη στρατηγική έρευνας και παιδείας.

Μιλώντας στο «Βήμα», ο αναπληρωτής υπουργός αποκαλύπτει ότι η χώρα μας έχει προσελκύσει την τελευταία πενταετία πάνω από 1 δισ. ευρώ κοινοτικών κονδυλίων μέσω προγραμμάτων του πανεπιστημίου και των ερευνητικών κέντρων, γεγονός που επιβεβαιώνει ότι στην Ελλάδα υπάρχει υψηλής ποιότητας επιστημονικό δυναμικό.

■ Έρευνα και ανάπτυξη, ένας τομέας

ο οποίος για την Ελλάδα μοιάζει σαν οξυγόνο μέσα σε ταρμαμένο ωκεανό. Πώς θα κινηθεί η χώρα στην περίοδο της κρίσης που διανύουμε;

«Η χώρα διαθέτει εξαιρετικό επιστημονικό δυναμικό ενώ και οι ελληνες επιστήμονες κατέχουν υψηλή θέση στην Ευρώπη αναφορικά με τις δημοσιεύσεις τους σε επιστημονικά περιοδικά υψηλού δείκτη απήχησης. Όλα αυτά όμως συνήθως δεν ανδραπορεύονται και τα πανεπιστήμια μας όπως και τα ερευνητικά κέντρα συχνά απαξιώνονται με εσώα επιχειρήματα είτε από άγνοια είτε σκοπίμως. Σήμερα, το μεγάλο στόχημα είναι η αξιοποίηση της καινοτομίας που προκύπτει από τη γνώση και συνεισφέρει στην ανάπτυξη της οικονομίας. Αποστολή μας είναι η θέσπιση των κατάλληλων πολιτικών που θα εφαρμόσονται σε ολόκληρη την αλυσίδα της καινοτομίας, από τη βασική και εφαρμοσμένη έρευνα ως την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και τεχνικών. Στο επεκεντρο βρίσκεται η δημιουργία ενός υγιούς επιχειρηματικού περιβάλλοντος που, μεταξύ άλλων, θα ευνοεί την άνθηση και ζύμωση νέων ιδεών, θα εμπνέει και θα στηρίζει τη νεανική επιχειρηματικότητα χωρίς να στριμμάζει την αποτυχία. Θα παρέχει κίνητρα και χρηματοδοτικές ευκαιρίες με σαφείς κανόνες αλλά χωρίς γραφειοκρατικές αγκυλώσεις».

■ Ποιο είναι το σχέδιο σας για τη στήριξη των ερευνητικών δομών; «Η στήριξη της έρευνας που υλοποιείται στα ερευνητικά κέντρα και στα πανεπιστήμια θα βασιστεί σε δύο άξονες. Στον πρώτο έχουμε δυνατότητες παρέμβασης, και εδώ αναφερόμαι

«Οι Έλληνες ερευνητές από τα ΑΕΙ και τα ερευνητικά κέντρα της κατάφεραν να προσελκύσουν σε ανταγωνιστική βάση πάνω από 1 δισ. ευρώ από το 7ο Πρόγραμμα-Πλαίσιο της ΕΕ κατά την επταετία που έχει περάσει» λέει ο κ. Φωτάκης

στη δραστική βελτίωση του θεσμικού και νομικού πλαισίου που διέπει την έρευνα και την καινοτομία. Πρέπει να θεσπίσουμε απόλυτες, ξεκάθαρες, σταθερές και μακράς πνοής κανόνες οι οποίοι να συμβάλλουν με την ευελιξία και τον δυναμισμό που απαιτεί η προώθηση της έρευνας πάνω σε ένα πλαίσιο ουσιαστικής λογοδοσίας και έλεγχου. Κεντρικής σημασίας είναι η δραστική μείωση της γραφειοκρατίας. Ο δεύτερος άξονας συνδέεται με τις δυνατότητες δημόσιας χρηματοδότησης που υπό τις σημερινές συνθήκες θα προέλθει κυρίως από πόρους των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ, δηλαδή από το νέο ΕΣΠΑ. Ταυτόχρονα θα γίνει προσπάθεια για μόχλευση των πόρων αυτών με την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων από τα σχετικά χρηματοδοτικά εργαλεία που λειτουργούν ή αναπτύσσονται στην ΕΕ και προέρχονται κατά κύριο λόγο από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων. Βεβαίως οι κανόνες που θα ισχύουν θα πρέπει να εξασφαλίζουν το δημόσιο συμφέρον και τη χώρας εθνικής στρατηγικής να το ευρύτερο κοινωνικό όφελος. Τέλος, επιβάλλεται η στήριξη των ελλήνων ερευνητών ώστε να διατηρηθεί ο πρωταγωνιστικός τους ρόλος στην προέλευση χρηματοδοτήσεων σε ανταγωνιστική βάση από το πρόγραμμα της ΕΕ, όπως το Horizon 2020. Η επιδίωξη της επιστημονικής ποιότητας και της πραγματικής αρτιότητας έχει κεντρική σημασία για την επίτευξη του στόχου».

■ Η στήριξη όμως των ελληνικών ερευνητών και η στήριξη συνδεδεμένων πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων έχουν ξεκινήσει από παλιά αλλά χωρίς κάποιο αποτέλεσμα. Ηρθε η ώρα για μια τέτοια πολιτική και πώς μπορεί να εφαρμοστεί;

«Η ώριμωση μεταξύ ΑΕΙ και ερευνητικών κέντρων επιβάλλεται στις σημερινές συνθήκες κρίσης. Στοχεύουμε στη βέλτιστη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού και των ερευνητικών υποδομών που διαθέτει η χώρα. Υπάρχουν επιτυχημένα παραδείγματα, όπως του Πανεπιστημίου Κρήτης και του ΙΤΕ. Επιπλέον, τέτοιες συνθήκες αποτελούν σπαραχική επιλογή για τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού ενιαίου χώρου έρευνας - παιδείας με σκοπό την προαγωγή της επιστήμης και της γνώσης».

■ Ποιες οι πρώτες κινήσεις σας; Θα προχωρήσετε στη σύνταξη σχετικού νομοσχεδίου;

«Πρώτο μας μέλημα είναι η επείγουσα ανάλυση νομοτεχνικών ρυθμίσεων για την αποκατάσταση της λειτουργικότητας και την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των ερευνητικών φορέων όπως και η πλήρης αξιοποίηση των πόρων που προέρχονται από τα νέα ΕΣΠΑ. Ταυτόχρονα θα θεθίσουν οι βάσεις για έναν νημο-πλαίσιο για την έρευνα που θα διαμορφώσει σύντομα και θα ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες».

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΟ «ΙΔΕΑΤΟ»

«Δημόσιοι και ιδιωτικοί πόροι με διαφάνεια»

«Η δημόσια χρηματοδότηση της έρευνας και της παιδείας είναι επιβεβλημένη» τονίζει ο κ. Φωτάκης (στη φωτογραφία με τη συνάκτρα του βήματος) Μάρυ Παπαματθαίου

■ Θεωρείτε ότι ήρθε η ώρα για τα ελληνικά πανεπιστήμια να αναζητήσουν τρόπους για να ενισχύσουν την αυτοχρηματοδότησή τους;

«Κάθετα διαφανώς με τον όρο "αυτοχρηματοδοτούμενο" δημόσιο πανεπιστήμιο ή ερευνητικό κέντρο. Η δημόσια χρηματοδότηση της έρευνας και της παιδείας είναι επιβεβλημένη εφόσον θέλουμε να διατηρήσουμε το πρόνομιό χάραξης εθνικής πολιτικής στους τομείς αυτούς. Βεβαίως η συμμετοχή ιδιωτικών πόρων είναι καλοδεχούμενη και

το ιδεώδες είναι ένα μέγιστο δημόσιον και ιδιωτικών πόρων εφόσον εξασφαλίζεται η διαφάνεια και δεν εισάγεται από την πίσω πόρτα η εμπορευματοποίηση της γνώσης. Συνολικώς, οι πρωτοβουλίες που θα αναλάβει το υπουργείο αποσκοπούν στη δημιουργία του κατάλληλου περιβάλλοντος που θα παρέχει ευκαιρίες. Ευκαιρίες είναι νέους επιστήμονες ώστε να γίνει ανάσχεση του ρευστού φράγος στο εξωτερικό αλλά και την προσέλκυση ταλαντούχων ελλήνων επι-

στημόνων του εξωτερικού. Ευκαιρίες για την επίδοξη της ποιτικής εξασφάλισης έρευνας και της πραγματικής αριστείας. Ευκαιρίες για την ανάπτυξη υγιούς και ποιτικής επιχειρηματικότητας. Για την επίτευξη των στόχων αυτών είναι αναγκαία η ύπαρξη μακροπρόθεσμη στοχοθέτησης που να εμπνέει. Νομίζω ότι η προσέγγιση αυτή αποσπώνεται στον στόχο από το ποίημα "Πέραν" του φιλόσοφου Παναγιώτη Γεωργιάδη: "... δένει το νου με τ' άνετρο και τον ελευθερώνει"».